

вданий в сфері охорони прав на сорти рослин, не завжди відповідає сучасним вимогам. Матеріально-технічна база пунктів досліджень як правило застаріла, основні засоби зношені, а оборотні – дефіцитні, що потребує першочергового виділення бюджетних коштів на стабілізацію діяльності філій УІЕСР, модернізацію їх матеріально-технічної бази. Це призводить до завищеної вартості польової експертизи сортів рослин, а також впливає на якісні показники досліджень.

Зменшення витрат на проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин можливе завдяки запровадженню науково-технічних досягнень. Так, наприклад, за попередніми розрахунками, вартість одного сортодослідження при застосуванні інноваційної техніки зменшиться приблизно на 10 %. У машинно-технологічній модернізації сортосистеми для забезпечення проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин, розкривається механізм її перетворення в ефективно розвинену систему на базі введення в процес сортопробування агротехнологій та застосування машин інтенсивного типу нового покоління.

УДК 339.92:631.526(477+061.1ЄС)

Барбан О. Б.*, Стадніченко О. А., Маслечкін В. В.

*Український інститут експертизи сортів рослин,
вул. Генерала Родімцева, 15, м. Київ, 03041, Україна
e-mail: olyaveselovska@ukr.net

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАВ НА СОРТИ РОСЛИН В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Європейська інтеграція – ключовий пріоритет зовнішньої політики України, передбачає проведення системних реформ в усіх сферах діяльності відповідно до міжнародних норм і стандартів європейської спільноти. Кінцевою метою європейської інтеграції є набуття Україною членства в Європейському Союзі.

На даний час правовою основою відносин між Україною та ЄС є Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої, де стаття 228 підрозділу 7 Частини 2 Глави 9 Розділу 5 цієї Угоди констатує: «Сторони співпрацюють з метою сприяння і посилення охорони прав на сорти рослин відповідно до Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин 1961 року, переглянутої в м. Женеві 10 листопада 1972 року, 23 жовтня 1978 року та 19 березня 1991 року, зокрема необов'язкові виключення з прав селекціонерів, як це згадується у статті 15(2) зазначеної Конвенції».

Враховуючи прагнення України до європейської інтеграції необхідно привести чинну законодавчу, нормативно-правову та науково-методичну базу в сфері охорони прав на сорти рослин у відповідність до міжнародних норм Європейського Союзу.

Останнім часом спостерігається активізація розвитку правової системи ЄС у галузі приватного права, зокрема, у сфері охорони прав об'єктів інтелектуальної власності селекційних досягнень: сорти рослин. Наразі відбувається формування європейського приватного права («європеїзація» приватного права країн-членів ЄС), що обумовлено метою створення та функціонування спільного ринку всіх сфер діяльності.

Створення системи охорони прав на сорти рослин на рівні ЄС було обумовлено необхідністю подолання обмежень та ускладнень, пов'язаних з охороною прав на сорти рослин на національному рівні країн-членів ЄС, а також необхідністю подолати різний рівень міжнародно-правової охорони сортів рослин у країнах-членах ЄС, де чинними були різні акти Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин (Конвенція UPOV). Наслідком цього було те, що в окремих країнах-членах ЄС норми права щодо охорони сортів рослин не відповідали мінімальному стандарту охорони сортів рослин щодо кваліфікації певних дій, процедури захисту прав тощо, що в свою чергу не відповідало вимогами спільного ринку ЄС та призводило до дискримінації селекціонерів окремих країн-членів ЄС.

Зобов'язання країн Центральної і Східної Європи, пострадянського простору щодо приведення законодавства у сфері охорони права об'єктів інтелектуальної власності у відповідність із стандартами права ЄС, зумовлюють домінуючу роль права ЄС у розвитку національного законодавства та гармонізацію права інтелектуальної власності у межах всього європейсько-азіатського регіону. При цьому специфіка права інтелектуальної власності ЄС щодо міжнародних договорів Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) у його практичній спрямованості на реалізацію основних свобод спільного ринку – вільне пересування товарів, осіб, послуг та капіталів, а також створення рівних умов конкуренції, становить особливий інтерес для України, інших країн пострадянського простору. Наразі значну увагу в ЄС зосереджено увагу на ефективному забезпеченні дотримання прав інтелектуальної власності на сорти рослин.

Процес законотворчості в галузі права інтелектуальної власності у ЄС має комплексний характер. Особливістю права ЄС є посилення охорони прав інтелектуальної власності за допомогою двох основних механізмів: гармонізації законодавства країн-членів ЄС та введення охоронних документів ЄС для різних об'єктів інтелектуальної власності. Таким чином, інші держави-партнери ЄС крім заходів з наближення законодавства, можуть вирішувати питання з підписання договорів щодо входження до регіональної європейської системи

охорони певних об'єктів інтелектуальної власності. Країни-члени ЄС проводять узгоджену політику в сфері правової охорони та використання інтелектуальної власності. Керуючись принципом вільного руху товарів та послуг, вони спрямовують свої зусилля перш за все на уніфікацію та гармонізацію законодавства в сфері інтелектуальної власності та попередження використання прав на інтелектуальну власність у недобросовісній конкуренції. На відміну від методів роботи ВОІВ, у рамках ЄС склалася система директивного регулювання процесів уніфікації та гармонізації законодавства в сфері інтелектуальної власності, що особливо характерно для сфери авторського права і суміжних прав.

Значну роль у питаннях уніфікації та гармонізації правового регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності відіграє Суд ЄС. За відсутності відповідної гармонізації національних законодавчих актів у сфері інтелектуальної власності з принципами вільного руху товарів і послуг, а також свободи конкуренції, які були проголошені ЄС, значення практики Суду ЄС важко переоцінити. Початку уніфікації та гармонізації в сфері охорони інтелектуальної власності передують етап практики правозастосування прецедентного характеру, яка дозволяє виявити існуючі прогалини у правовому регулюванні та розв'язати відповідні проблеми.

Нині йдеться про наявність сформованої, у своїх загальних рисах, особливої системи права інтелектуальної власності ЄС, побудованої на принципах, що відрізняються від традиційних національних, з особливим предметом регулювання. При цьому, дана система являє собою нове правове явище, що досить динамічно та швидко розвивається нарівні з національними та міжнародною правовими системами.

УДК 351:631.526(477+061.1ЄС)

Біленчук П.Д.¹, Малій М.І.^{2,3*}

¹ Національний авіаційний університет, просп. Любомира Гузара 1, Київ, Україна, 03058

² ТОВ «АЮР-КОНСАЛТИНГ», вул. Харківське шосе, 48, м. Київ, 02160

³ ТОВ «АРМАТЕХ-СЕРВІС»

*e-mail: aur.consalt@gmail.com

АДАПТАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАВ НА СОРТИ РОСЛИН

Необхідність адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу у сфері охорони прав на сорти рослин викли-